

vrtil je čisto prepovedan; ravno tako vsaki lov ob nedeljah in praznikih med dopoldansko božjo službo. Celi dan so ob nedeljah in praznikih prepovedani veliki lovi z gonjači in psi. Take pse in mačke, ki sami po hostah zverino preganjajo, smejo lovci postreliti. Če nastane kaka tožba zavolj po zverini storjene škode, postopa se tako: Poškodovani kmet in lovski gospodar izvolita vsak dva zaupna moža. Ti štirje možje in od gosposke postavljeni načelnik so tista komisija, ki mora tako pravdo hitro in dober kup razsoditi. Načelnika postavi okrajni glavar za vsako občino enega in sicer za tri leta. Ker je 5 mož v komisiji, velja to, za kar se vsaj 3 izrečejo. Če ena teh dveh strank, ki se pravdate, z razsodbo komisije ni zadovoljna, sme se pritožiti na okrajno glavarstvo, in tisto stvar razsodi brez nove preiskave. Potem ni več pritožbe.

Konservativni poslanci so hoteli imeti, naj bi te „lovske načelnike“ občine volile; vlada pa tega ni hotela dovoliti, in cesarski namestnik je rekel, če deželni zbor to sklene, da potem postava od cesarja ne bo potrjena, ker mu je vlada še predložila ne bo.

Ta postava je boljša od naše kranjske. Tedaj ko se je deželni zbor kranjski posvetoval o tej postavi, pa ni nikdo vedel, v koliko je vlada pripravljena v tem oziru prijenjati. Ravnali so se naši poslanci po tem, kolikor so sodili, da se da doseči. Sedaj, ko nam gorenje-avstriski lovski zakon kaže, koliko daleč je vlada pripravljena ustreči željam kmetijstva, bodo pač naši poslanci ob priliki stvar zopet sprožili, da se doseže potrebno varstvo poljskih pridelkov proti divjačini.

### Kmetijske raznoterosti.

Za lan je najboljša srednje težka zemlja z malo ilovnato podlago, katera vlago zadržuje. Poleg tega se morajo zlasti za ozimni lan izbrati njive, ki niso preveč na severu ali burji, ker mráz lanu močno škoduje. Najrajše raste lan na njivi, na kateri je poprej bila pšenica in rž, za ječmenom in za okopalnimi rastlinami pa ni dobro sejati lanu. Uspeva tudi na ovsišči, deteljišči ali travišči, samo da se je za poslednjim bati preveč plevla. Za zimski lan morajo se njive globoko orati, da more narediti globoko v zemljo svoje korenine. Izmej umetnih gnojev je za lan najboljši kajnit in kostna moka, sveži kravji gnoj pa prav ne ugaja. Po njem v mokrih letih lan poleže, in suhih se pa posuši.

### Poučni in zabavni del.

#### Deset let v Ameriki.

(Iz osebnih spominov Rusa P. Tverskega.)

#### XI.

(Dalje.)

Samo člani najvišjega sodišča Združenih držav (Supreme Court of the United States) imajo pri javnih obravnavah nekak talar iz črne svile; vsi drugi sodniki

zveze in posamičnih držav, odvetniki in sodni sluge ne nosijo nobene uniforme in nikoli nimajo frakov. Sodstvo je jako priprosto brez vsacih formalnostij in ceremonij. Sodnik sedi na malo vzvišenem odru za katedrom; državni pravdnik, odvetniki in porotniki ločeni so z nizko ograjo od občinstva, toda ta ograja je le za videz, kajti občinstvo leze, ne da bi mu kdo branil, čeznjo in včasih napolni ves prostor.

Vendar se po tej priprostosti ne sme soditi, da Američan ne spoštuje sodišča, temveč vsak je jako visoko ceni in je pripravljen dati življenje v njegovo obrambo in rešitev njegovih odločeb. S sodiščem se v Ameriki ni šaliti; največji cestni roparji in najobupnejši hudodelci se ga ne predrznejo žaliti — ker vedo, da bi je gledalci na kosce raztrgali, ko bi razžalili sodnike. To je zopet jedna glavnih in jako simpatičnih lastnostij ameriškega prebivalstva; more se motiti; more narediti nevrednega človeka za sodnika, zunaj sodišča na ulici ga lahko oklofuta huje kot koga drugega, a pred sodiščem zahteva, da da se sodniku vse pokori in da se brezpogojno izpolnijo razsodbe.

Pred kakimi dvanajstimi leti je neki Slade, človek nenavadne odločnosti in trdne volje, strahoval vse ozemlje Montane, brez vsake kazni je pobijal; nad dvajset ljudij je pobil z lastnimi rokami, njegova četa je bila tako močna po številu, složnosti in organizaciji, da slaba krajna oblastva niso več let mogla ničesar storiti proti njemu, če tudi so ga večkrat pripeljali k sodišču. Ta človek je sam sebi spletel vrv, naposled se je bil toliko spozabil, da je na kosce raztrgal sodnje akte in jih z nogami poteptal. Maloštevilne priče, ki niso pripadale njegovi četi, so ga zgrabile in čez malo ur obesile brez sodišča; celih sto njegovih tovarišev, oboroženih od nog do glave je s solzami to gledalo, a se ni upalo potegniti za svojega vodjo — mogel je on ubiti človeka, ne da bi ga bil kdo kaznoval, toda smel ni razžaliti postavljenega sodišča, niti v tako brezpostavni deželi, kot je tedaj bila še brez dvombe Montana.

Jedva je mogoče govoriti o nepristranosti in nepodkupnosti sodišča v kateri koli deželi v občnih potezah — in jaz mislim, da je v tem oziru v Ameriki ravno tako kot na vsem drugem svetu; a moram vendar opozoriti na razliko, ki je tudi v tem oziru mej Severom in Zapadom na jedni in Jugom na drugi strani. Vsakemu citatelju je znano, kaj je linčanje (Linchove sodbe). Linčanje je bilo še pred kakimi dvajsetimi leti, predno so bile narejene prekontinentalne železnice z njih postranskimi progami jedino sredstvo za samoobrambo v teh občinah skrajnega Zapada, katere so pustivši za seboj civilizacijo in vsake državne uredbe, vzele Indijancem in prirodi obširno ozemlje.

Dežela je bila povse brez vsake organizacije; ni bilo niti sodišča, niti sodnika, niti policije in ne nobena postavljenega oblastva; v tem se večina teh pijo-nerjev bili ljudje, za glavo katerih je bila razpisana nagrada v državah, ljudje, morda ne vselej hudodelci, a neredneži,